

Innst. S. nr. 147

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:31 (2004-2005)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Rune J. Skjælaaen om fritak for merverdiavgift ved omsetning av alternativ energi til bruk i husholdningene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Norge har ifølge forslagsstillerne et stort potensial for å ta i bruk mer alternativ energi, og behovet for å utvide bruken er stort. Med alternativ energi forstås energi som er produsert fra biobrensel, vind, varmepumper, spillvarme, energigjenvinning, solstråler, bølger og annen ny fornybar energi. Fornybar energi påvirker i følge forslagsstillerne ikke klimaet og gir lite miljøskadelige utslipp. Den lave miljøkostnaden bør ifølge forslagsstillerne gjenspeile seg i et lavt avgiftsnivå for alternativ energi.

Det eksisterer allerede et fritak for å betale merverdiavgift av omsetning av elektrisk kraft og energi levert fra alternative energikilder til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland, jf. merverdiavgiftsloven § 16 pkt. 9.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til endring av lover og forskrifter slik at:

1. Fritaket for å betale merverdiavgift på energi levert fra alternative energikilder utvides til å gjelde hele landet.
2. Det gis fritak for å betale merverdiavgift på varer og tjenester i forbindelse med installasjon av varmelegger for alternativ energi i boliger."

Det vises til dokumentet for en nærmere redegjørelse og vurdering fra forslagsstillerne.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihaugen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at dokumentet er oversendt finansminister Per-Kristian Foss til uttalelse. Hans svarbrev 18. februar 2005 følger som vedlegg til denne innstilling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, stiller seg bak forslagsstillerens ønske om å stimulere til økt bruk av alternativ energi i husholdningene. Norge må øke satsingen på nye fornybare energikilder som vindkraft, bioenergi, solvarme og bølgekraft. Slike energikilder slipper ikke ut farlige klimagasser, og gir dessuten mindre belastninger på lokalmiljøet enn tradisjonelle energikilder. Det er dessuten et betydelig energieffektiviseringspotensial i Norge som kan utløses ved aktiv virkemiddelbruk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, mener imidlertid at en slik satsing som hovedregel må bygges på tilskudd og andre former for direkte politiske tiltak, og ikke på avgiftslette. Hensynet til et forståelig og effektivt skatte- og avgiftssystem tilsier at økonomisk støtte til bestemte formål normalt bør gis gjennom direkte støtte, ikke indirekte gjennom lettelser

og fradrag i skatter og avgifter. Flertallet understreker at dette også er en mer målrettet måte å gjøre politiske prioriteringer på. Flertallet viser videre til nevnte brev fra finansministeren 18. februar 2005, hvor det heter at:

"Jeg viser også til at det gjeldende merverdiavgiftsfritaket for alternative energikilder i Nord-Norge ble begrunnet med likebehandling med elektrisk kraft i Nord-Norge som også er fritatt."

Flertallet kan på denne bakgrunn ikke se at merverdiavgiftssystemet er det best egnede virkemiddelet til å oppnå forslagsstillernes målsettinger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Kystpartiet, fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:31 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Rune J. Skjælaen om fritak for merverdiavgift ved omsetning av alternativ energi til bruk i husholdningene - vedlegges protokollen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge er en energistormakt med utnyttede, miljøvennlige vannkraftreserver, og i praksis ubegrensede gassressurser som kan benyttes til produksjon av elektrisk kraft som internasjonalt blir regnet som miljøvennlig. At vi i Norge ikke har klart å produsere tilstrekkelig, rimelig elektrisk kraft, men har gjort oss avhengige av import, er etter disse medlemmers syn et politikerskapt problem som også bør løses politisk.

Disse medlemmer har det prinsipielle syn at energi fra ulike energikilder bør likebehandles avgiftsmessig, og at vi på den måten får en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av energiresursene. At disse medlemmer støttet et momsfritak for alternativ energi i tiltakssonen i Nord-Norge, bygger nettopp på dette prinsippet, og gav en likebehandling med elektrisk kraft som allerede var fritatt.

Disse medlemmer vil derfor ikke støtte forslag om avgiftsmessig forskjellsbehandling av, eller forslag om, selektive støtteordninger for enkelte energikilder.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti understreker at en omlegging av energipolitikken kreves for å gi elektrisitet til folk og industrien, til forutsigbare og stabile priser. For å oppnå det trengs en storstilt satsing på alternativ oppvarming. Disse medlemmer viser til at Sosialistisk Venstreparti vinteren 2002-2003 fikk gjennomslag for å støtte alle husstander som ville investere i varmpumper og pelletskaminer. Denne ordningen var en suksess, men fikk dessverre kort varighet. Disse medlemmer vil ha en ny, bredere og langsiktig støtteordning, og viser til sine merknader og forslag om dette i Budsjett-innst. S. I (2004-2005).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til Dokument nr. 8:31 (2004-

2005) der det går fram at utviklinga i bruken av bioenergi og annen fornybar energi går for langsomt. Med dagens høye strømpriser er flere former for alternativ energi konkurransedyktig med strøm. Likevel kvier folk seg for å investere i f.eks. vannbåren varme og pelletskaminer fordi investeringskostnadene blir så høye. Disse medlemmer mener at det er behov for flere tiltak for å bygge ut et godt fungerende marked. Momsfritak vil være et nytt virkemiddel med stor effekt.

I brev fra Finansdepartementet datert 18. februar 2005 går det fram at finansministeren i utgangspunktet stiller seg positiv til tiltak som kan stimulere til økt bruk av alternative energikilder. Videre i brevet heter det:

"Generelt mener jeg at merverdiavgiften ikke bør brukes til å støtte ulike formål og at slik støtte heller bør gis som direkte støtte over budsjettets utgiftsside. Slik støtte gis i dag som nevnt ovenfor via Enova."

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet og Kystpartiet gjennom flere år har foreslått å øke de statlige bevilgningene til Energifondet som forvaltes av Enova. Dette har det vist seg å være vanskelig å få til. Resultatet av siste års budsjettbehandling var det motsatte, at bevilgningen over statsbudsjettet ble fjernet, og at Energifondet nå fullt ut finansieres av strømkundene over nettarriffen.

Disse medlemmer viser til at det i brevet fra Finansdepartementet videre framgår at departementet mener en utvidelse av det eksisterende fritaket for merverdiavgift på alternativ energi i Nord-Norge til å gjelde alternativ energi for hele landet, særlig vil være aktuelt for fjernvarme. Disse medlemmer mener det kan være aktuelt å begynne med å gi fritak for merverdiavgift på fjernvarme og at fritaket for merverdiavgift på alternativ energi gradvis kan bygges ut etter hvert. Disse medlemmer gjentar forslaget i Dokument nr. 8:31 (2004-2005):

"Stortinget ber Regjeringen om å fremme nødvendige forslag til endring av lover og forskrifter slik at:

1. Fritaket for å betale merverdiavgift på energi levert fra alternative energikilder utvides til å gjelde hele landet.
2. Det gis fritak for å betale merverdiavgift på varer og tjenester i forbindelse med installasjon av varmelegger for alternativ energi i boliger."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Senterpartiet og Kystpartiet:

Stortinget ber Regjeringen om å fremme nødvendige forslag til endring av lover og forskrifter slik at:

1. Fritaket for å betale merverdiavgift på energi levert fra alternative energikilder utvides til å gjelde hele landet.
2. Det gis fritak for å betale merverdiavgift på varer og tjenester i forbindelse med installasjon av varmelegger for alternativ energi i boliger.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 8:13 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Rune J. Skjælaaen om fritak for merverdiavgift ved omsetning av alternativ energi til bruk i husholdningene - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 17. mars 2005

Siv Jensen
leder

Audun Bjørlo Lysbakken
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 18. februar 2005

Dokument nr. 8:31 (2004-2005) Forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Ola D. Gløtvold, Morten Lund og Rune J. Skjælaaen om fritak for merverdiavgift ved omsetning av alternativ energi til bruk i husholdningene

Jeg viser til brev 1. februar 2005 med oversendelse av ovennevnte dokument til uttalelse.

Etter merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 9 skal det ikke betales merverdiavgift av omsetning av elektrisk kraft og energi levert fra alternative energikilder til husholdningsbruk i fylkene Finnmark, Troms og Nordland. Det legges til grunn at forslaget gjelder utvidelse av fritaket for energi levert fra alternative energikilder til å omfatte hele landet, dvs. at forslaget ikke gjelder utvidelse av fritaket for elektrisk kraft.

Regjeringen fører en ambisiøs politikk for en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. I løpet av 2004 ble resultatmålet for Enova SF økt fra 10 til 12 TWh pr år spart og/eller produsert energi innen 2010. Samtidig ble påslaget på nettariiffen som finansierer arbeidet økt slik at den totale disponible rammen er på om lag 650 millioner kroner pr år.

Energiomleggingen, dvs. målsettingen om å gjøre energiforsyningen mindre avhengig av vannkraft som energikilde og strøm som energibærer, bygger på en grunnleggende tanke om å la ulike teknologiske løsninger konkurrere med hverandre. Dette vil bidra til utvikling av konkurransedyktige løsninger. Derfor er de sentrale virkemidlene i energiomleggingen forvaltet av en aktør, Enova, slik at en kan få en enhetlig behandling av de ulike fornybare energikildene og energisparing. Enovas midler skal brukes på en slik måte at de på lang sikt gir flest mulig kWh pr krone støtte, samtidig som en utvikler næringer som har fornybar energiproduksjon og energisparing som forretningsområde. Støtte kan gis til alle typer aktiviteter eller teknologier som bidrar til målsettingen om energiomlegging. I denne fasen av arbeidet har støtteordningene vært rettet mot introduksjon av teknologier som uten støtte ikke ville ha mulighet til å konkurrere i markedet. Innretningen på støtten skal være slik at løsningene på sikt skal kunne etablere seg i markedet, og over tid klare seg uten støtte. I et system med fritak for merverdiavgift til utvalgte teknologier vil insentivene til energisparing svekkes.

Jeg er i utgangspunktet positiv til tiltak som kan stimulere til økt bruk av alternative energikilder. Fritak for merverdiavgift har imidlertid flere uheldige virkninger, noe som tilsier at man vurderer andre og mer effektive tiltak.

Fritak for merverdiavgift innebærer rett til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser, samtidig som en slipper å beregne utgående merverdiavgift på omsetningen (satsen er null). Slik nullsats innebærer en indirekte offentlig subsidiering av enkelte virksomheter gjennom merverdiavgiftssystemet. Generelt mener jeg at merverdiavgiften ikke bør brukes til å støtte ulike formål og at slik støtte heller bør gis som direkte støtte over budsjettets utgiftsside. Slik støtte gis i dag som nevnt ovenfor via Enova.

Jeg viser også til at det gjeldende merverdiavgiftsfritaket for alternative energikilder i Nord-Norge ble begrunnet med likebehandling med elektrisk kraft i Nord-Norge som også er fritatt. En utvidelse av merverdiavgiftsfritaket for alternative energikilder til hele landet vil gi ny forskjellsbehandling.

Jeg vil også understreke at fritak for merverdiavgift, herunder utvidelser av gjeldende fritaksordninger, gjør merverdiavgiftsregelverket mer komplisert og uoversiktlig, og at det fører til økte administrative kostnader, både for de avgiftspliktige og for myndighetene.

En utvidelse av det eksisterende fritak for Nord-Norge til å gjelde energi fra alternative energikilder i hele landet vil særlig være aktuelt for fjernvarme. Basert på statistikk fra Statistisk sentralbyrå over forbruk av fjernvarme i husholdninger og jordbruk og gjennomsnittspriser, kan det anslås at et fritak for merverdiavgift for fjernvarme kan utgjøre i størrelsesorden 30 mill. kroner på årsbasis. Anslaget er usikkert og vil bl.a. avhenge av utviklingen i investeringer i fjernvarmeanlegg og priser på fjernvarme.

Varer og tjenester til installasjon av varmeanlegg for alternativ energi i boliger antas for eksempel å kunne omfatte varmepumper, vedovner og pelletskaminer mv. Slike varer og tjenester er ikke omfattet av gjeldende fritak. Siden det på dette området finnes lite tilgjengelig statistikk vil anslaget baseres på betydelig skjønn. Det kan anslås at samlede investeringer årlig kan utgjøre mellom 1,5 og 2 mrd. kroner inklusive merverdiavgift. Merverdiavgiften av dette vil utgjøre mellom 300 og 400 mill. kroner. Hvis det blir gitt et fritak for merverdiavgift for installasjoner i boliger, vil dette gi så stort utslag på prisen at en må kunne forvente økte kjøp og investeringer som igjen vil gi et større proveny tap enn de omtalte 300-400 min.

Jeg finner på denne bakgrunn ikke å kunne gå inn for en utvidelse av dagens merverdiavgiftsfritak.